

Hungarian Medical Journal

August 11, 1996. Volume 137. No. 32.

OFFICIAL JOURNAL OF
MARKUSOVSKY LAJOS' FOUNDATION

Immobilization syndrome
Dénes, Z. 1739

CLINICAL STUDIES
Postoperative ultrasound in infants undergoing
pyeloplasty
Kis, É., Verebély, T., Kövi, R., Mátyus, I. 1745

ORIGINAL ARTICLES
Effect of human pathogen homogenized
Helicobacter pylori on the viability of isolated
rat gastric mucosal cells
Mózsik, Gy., Bódis, B., Karádi, O., Nagy, L., Vörös, S. 1749

NEWER SURGICAL METHODS
Comparison of transurethral laser prostatectomies
with traditional resection of prostate
Szolnoki, Gy. 1753

CASE REPORTS
Amiodarone-induced pulmonary fibrosis
Lengyel, Cs., Boros, I., Várkonyi, T., Selmeczi, A.,
Fazekas, T. 1759

HORUS
On the history of medical library of Semmelweis
Medical University
Vasas, L. 1763

Twenty-year-anniversary of the Hungarian Medical
Writer and Artist Club
Hankiss, J. 1765

IN MEMORIAM
Aladár Konkoly-Thege M. D. (1919-1996)
Hankiss, J. 1771

FROM THE LITERATURE 1773

LETTERS TO THE EDITOR 1785

CONGRESS REPORTS 1787

NEWS 1772

DRUG NEWS 1788

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt.
Előfizethető a hírlapkézbesítőknél és a Hírlapelőfizetési Irodában
(Budapest, XIII., Lehel u. 10/a., levélcím: HELIR, Budapest 1900 tel.: 270-2229),
ezen kívül Budapesten a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatósága
kerületi ügyfélszolgálati irodáin, vidéken a postahivatalokban
vagy postautalványon, valamint átutalással
a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj egy évre 5980,- Ft, félévre 3380,- Ft,
egyed. ár 150,- Ft

Orvosi Hetilap

137. évfolyam 32. szám - 1996. augusztus 11.

A MARKUSOVSKY LAJOS ALAPÍTVÁNY
TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA

Alapította - Established by

MARKUSOVSKY LAJOS
1857

Főszerkesztő - Editor in Chief

FEHÉR JÁNOS DR.

Főszerkesztő-helyettes - Deputy Editor

KELLER LÁSZLÓ DR.

Szerkesztőbizottság - Editorial Board

Árky István dr., Boda Domokos dr., Braun Pál dr.,
Eckhardt Sándor dr., Hankiss János dr., Ihász Mihály dr.,
Jobst Kázmér dr., Károlyi György dr., Lampé László dr.,
Nász István dr., Ozsváth Károly dr., Paál Tamás dr.,
Petrányi Gyula dr., Rák Kálmán dr., Ribári Ottó dr.,
Romics László dr. és Tulassay Zsolt dr.

Szerkesztők - Editors

Betkó János dr., Btáge Zsuzsanna dr., Gerencsér Ferenc dr.,
Hardy Gézané dr., Hidvégi Jenő, Incze Ferenc dr.,
Lengyel Gabriella dr., Papp Miklós dr. (fnts), Pár Alajos dr.,
Regöly-Mérei János dr. és Walsa Róbert dr.

Tanácsadó testület - Advisory Board

Brooser Gábor dr., de Châtel Rudolf dr., Forgács Iván dr.
és Lépes Péter dr.

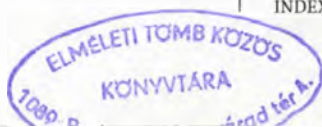
Nemzetközi tanácsadó testület - International Advisory Board

Elnök - President

G. CSOMÓS (Hamburg)

G. Ács (New York), R. Berensmann (Stuttgart),
M. Classen (München), H. Falk (Freiburg), P. Ferenci
(Wien), M. Hahn (Erlangen), L. Iffy (New Jersey),
N. J. Lygidakis (Amsterdam), N. McIntyre (London),
K. Meyer zum Büschenfelde (Mainz), G. Nagy (Sidney), L.
Okolicsanyi (Padova), M. Palkovits (New York-
Budapest), J. Reichen (Bern), H. Thaler (Wien), K. Tsuji
(Tokyo), G. Weber (Indianapolis)

Kiadja a Springer Hungarica Kiadó Kft., Budapest IV., Csányi L. u. 36. 1043.
Levélcím: Budapest, Pf.: 94. 1327. Telefon: (361) 370-0599. Telefax: (361) 390-9075
A kiadásért felel: Prof. Dr. Árkay István ügyvezető igazgató
Szerkesztőség: Budapest IV., Csányi L. u. 36. 1043. Levélcím: Budapest
Pf.: 94. 1327. Telefon: (361) 390-9390. Telefax: (361) 390-9075
Internet elérhetőség: <http://www.pro-patiente.iif.hu>
Készült: Széchenyi Nyomda Kft., Győr, 96.27253
Felelős nyomdavezető: Nagy Iván ügyvezető igazgató
INDEX: 25674 - ISSN 0030-6002

A kurrens könyvvállomány gyarapodását tekintve jelentős volt a Volkswagen pályázat elnyerése, melynek során igényeinknek megfelelően több mint 1 millió Ft értékben kaptunk könyveket. Rendszeresen részesülünk könyvajándékban a *Waverly Press-től*, *Soros-Sabre Alapítványtól*, a *Francia Intézet-től*, külföldi és magyar társaságoktól, és magánszemélyektől is. Így például a reprezentatív kutatási területekről szólva meg kell emlékeznünk *Fehér Jánosnak* a máj, epeutak, valamint a szabad gyök reakciók kórtanát tárgyaló műveiről, illetve a legtöbb kiadásra került Életbiztosítási orvostan című könyvéről. További monográfiákat kaptunk *Somogyi Endrétől*, *Sótonyi Pétertől*, *Székely Józseftől*, *Réthelyi Miklóstól*, *Strausz Jánostól*, *Kelemen Endrétől*, *Heinz Schilchertől*, *Vajda Jánostól*, *Knoll Józseftől*, *Csermely Pétertől*, *Tomcsányi Jánostól* és másoktól.

Külföldön élő magyar származású orvosok közül adományai egyik legjelentősebb volt 1985-ben Halmágyi Miklós, a Mainz-i Johannes Gutenberg Egyetem Anaesthesiológiai Intézet professzorának ajándéka: az Anaesthesiologie und Intensivmedizin három nyelven indított sorozata (250 db). Szirmai Endre professzor rendszeresen juttatja műveit (orvosi és szépirodalmi műveket egyaránt) a könyvtárba. Az angliai Devonban (Exeter) élő Anthony Péter – a patológia tanára – a Blackwell Scientific Publication kiadásában megjelent angol nyelvű orvosi jegyzetsorozatot (kb. 50 tárgykörben: Lecture Notes on Pathology, Lecture Notes on endocrinology stb.) bocsátotta rendelkezésünkre, s folyamatosan küldi a Lancet és a BMJ példányait.

Külön fejezetet érdemel az egyetem tanárainak segítsége, mellyel külföldi folyóirat beszerzésünket támogatják. Így például Monos Emil professzor közbenjárására rendkívül érdekes élettani lap jár évek óta könyvtárunkba. A számítástechnikai programok roppant drágák. Azonban a Richter Gedeon Rt. térítésmentesen bocsátja rendelkezésünkre a Nil Nocere Magyarországon törzskönyvezett gyógyszereket tartalmazó adatbázist és rendelési tanácsadó rendszert (és esetenként aktualizálja is). *Tulassay Zsolt* külföldi kongresszusi anyagok absztraktjait mágneses hordozón (floppy) juttatta el hozzánk.

Régi hagyomány elevenedett fel az oktatói kar tagjai hagyatékainak könyvtárba adásával. A korábbi rendezetlen és méltatlan viszonyok után 1993-ban létrejött a Központi Könyvtár keretén belül az Egyetem önálló *szaklevéltára*. Az orvoskar alapításától kezdve őriz történelmi dokumentumokat. Mintegy évtizeddel ezelőtt egyik munkatársunk értékes kéziratgyűjteményre bukkan. A *Historiae morborum* c. gyűjtemény abból az időből származik, amikor egy ideig az orvostanok kötelező volt a kórtörténetírás. Az értékes kéziratokról, melyek új ismeretekkel gazdagították a 19. század első felének orvostudományára vonatkozó ismereteinket, a megtaláló az *Orvosi Hetilap* hasábjain is beszámolt, kiemelve a tanulmányban az ifjú *Markusovszky Lajos*

dekurzálását. Az 1840-es évekből tanulságos orvoskari levél is került a könyvtári archívumba. Nemes hagyományként értékeljük Magyar-Kossa professzor diplomáját, Medgyessy Ferenc egy rajzszorozatát, Bekény György hazai, valamint Spanyol Albert Németországból érkezett iratait, csakúgy, mint Szentágothai János akadémikus irathagyatékát, amely volt rektorunk Réthelyi Miklós révén került a Központi Könyvtár szervezeti egységeként működő levéltárba. A könyv és folyóiratgyarapodást tehát tevékenységünk új formája, az iratátörökítés is követi. Ezzel új gyűjtőkörrel gazdagodott könyvtárunk és nyitottabbá vált az orvostörténeti kutatás iránt érdeklődők számára.

A fenti tények, számok tükrében látható, hogy a könyvtár alapítása óta eltelt 168 év óta fejlődik, gyarapodik, szolgáltatásait a legkorszerűbb eszközökkel bővíti, fejlődési vonala töretlen. Mint Magyarország legrégibb és legnagyobb állományú orvosi könyvtára – lehetőség szerint – a maga területén a legjobb kell, hogy legyen. Ez csak úgy érhető el, hogy a könyvtár fenntartója építi, gyarapítja az állományt, régi diákjai, tanárai támogatják, a könyvtár dolgozói pedig tudásuk maximumát nyújtják töretlen hittel.

IRODALOM: 1. *Gömöri Pál* levele. 119/1964. SOTE Levéltár, 10/a. – 2. *Győri Tibor*: Az orvostudományi kar története, 1770–1935. Bp. 1936. – 3. *Győri Tibor*: Történelmi visszapillantás a budapesti kir. magyar Pázmány Péter egyetem 300 éves jubileuma alkalmából. Népegészségügy 1935, 16, 497–500. – 4. *Hőgyes Endre*: Emlékkönyv a Budapesti Királyi Magyar Tudomány Egyetem Orvosi karának múltjáról és jelenéről. Bp. 1896. – 5. Kari könyvtáros évvégi beszámoló jelentése. 102/1943–44. SOTE Levéltár, 10/b. – 6. Kari könyvtáros év végi jelentése. 1940. jún. 11. kari ülés anyaga. 4681/1939–40. SOTE Levéltár, 10/b. – 7. Kari könyvtáros 1937–38 tanévi jelentése. SOTE Levéltár, 10/b. – 8. Kari Könyvtáros jelentése. 1935. SOTE Levéltár 10/b. – 9. *Korbuly György*: A budapest tanártestület „Weszprémi István” könyvtára. Orvosi Hetilap, 1943, 87, 147–149. – 10. *Palatkás Béla* személyes közlése. – 11. Tanártestületi ülés jegyzőkönyv, 1861–1929. kötetek. – 12. Tanártestületi ülés jegyzőkönyv, 1915–1916. – 13. Tanártestületi ülési jegyzőkönyv, 1916–17. – 14. Tanártestületi ülési jegyzőkönyv, 1920–1921. – 15. Tanévvégi könyvtári jelentés 1937–1938. SOTE Levéltár, 10/b. – 16. Tizenhatodik századi magyar orvosi könyv. Bevezetéssel ellátva közlése Varjas Béla, Kolozsvár, 1943. – 17. *Vilmon Gyuláné*: A Semmelweis Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtárának fejlődése. In: A magyar orvostudományi könyvtárügy és információ harmadik évtizede. Szerk. Székely Sándor, Bp., 1979. OOKDK.

Vasas Livia dr.

A Magyar Orvosíró és Képzőművész Kör (MOKK) tevékenységéről a 20 éves jubileum kapcsán

Történelem

A *Debreceni Orvosegyetemen* az 50-es években színes kulturális-művészi tevékenység bontakozott ki. Színjatszócsoport működött, szavalóversenyek folytak, az egyes évfolyamok jobbnál jobb műsoros estekkel versenyeztek egymással, magasszintű fotókiállítások majd képzőművészeti kiállítások, irodalmi versenyek tették színessé a diákság életét és fejlesztették ízlését.

Érdekes lenne átgondolni, vajon mi hozta elő a fiatal-ságból ezt az élénk érdeklődést és művészet felé fordulást? Egyrészt nyilván a háború utáni békehelyzet. Tudjuk azonban, hogy mindkét világháború után inkább kiábrándult, csalódott, lehangolt írásművek születtek (ezt jól tükrözik az írók, Priestley, Hemingway és mások munkái). Ortega de Gasset: „A történelmi válságok lényege” c. művében ezt így okolja meg: „A régi világ összeomlik és az ember nem tudja, mit tegyen, mert nem

tudja, mit gondoljon a világról." A fiatalság azonban az értelmetlen öldöklésből a katonai fegyelemből való felszabadulását érzékeli és teljes tetterejével egy új világ kialakítása felé fordul. Alkotni akar, pótolni akarja a kiesett éveket és ezért szorít magához mindent, ahol érzéseit, akaratát kifejtheti.

Ezen munka során fogalmazódott meg először, hogy jó lenne a művészetek iránt érzékeny, valamelyik ágában tevékeny orvostanhallgatókat és orvosokat valahogy összefogni. Ez akkor nem sikerült. 1958-ban jelent meg az Orvosi Hetilapban Raffy Ádám főorvos rövid beszámolója egy Franciaországban tartott Orvosíró Kongresszusról, s ez új lendületet adott szervezkedésünknek. Innen tudtuk meg, hogy a francia, svájci, olasz és német kollegák ebben az időben már össze-összejöttek. Sajnos Raffy főorvos úrral már nem vehettem fel a személyes kapcsolatot, felesége értesített, hogy elhunyt. Pedig ismeretségei, közvetítő szerepe sokat segíthetett volna. Levelet írtam a francia kollegáknak, akik örömmel vették jelentkezésünket,¹ s hamarosan meghívtak következő kongresszusukra, ahová nagy nehézségek árán kijutottam (9. a). Ők is bíztattak arra, hogy alapítsuk meg a hazai orvosíró egyesületet. A nehézségekkel persze nem voltak tisztában, az ötvenes évek végén, hatvanas évek kezdetén minden ilyen mozgolódás rendkívül gyanús volt.

1966-ban az Orvosegyetem Dr. Juhász Pál rektor úr Nyári Egyetemet rendezett s felkért a szervezésben való részvételre. Fölvetettem, nem rendezhetnénk-e ennek keretében egy nemzetközi Orvosíró Kongresszust. Az ötletet azonnal felkarolta és így törhettük át azt a gátat, amely még évtizedekig megakadályozta volna ilyen irányú munkánkat. A Nemzetközi Orvosíró Kongresszus (1966. aug. 26–29.) fő témája ajánlatomra „Albert Schweitzer Élete és Munkássága” lett. A világ minden részéből idesereglett orvostörténészek-zenészek, irodalmárok Schweitzerrel való személyes találkozásairól, vitáikról adtak számot. A kongresszusnak nagy sikere volt, anyagát Antológia formájában megjelentette az egyetem, s ez nemzetközi elismerést nyert el (2). Ezzel a leendő magyar orvosíró-képzőművész-zenész kör megalapozta hírnevét. Ráadásul a debreceni Kongresszuson vetette fel Dr. Baron lengyel kollégánk az Orvosíró Világszövetség gondolatát s egy éven belül meg is alakult (UMEM: „Union Mondiale des Écrivains Médecins”). Így Debrecen és a magyar orvosok letették a maguk hozzájárulását a nemzetközi szervezet asztalára. Ettől fogva éppolyan tagjainak tekintették a magyar orvosírókat, mint bármely más nemzetét. Velünk együtt e lengyel kollegák vívtak ki elismert helyet a mozgalomban, ők is több kongresszust szerveztek.

¹ Szerencsénk volt, mert Paul Noel dr.-ban, a társaság főtítkárában a legjobb támogatóra találtunk, egy hosszú barátság indult a támogatkozó útkeresésből. De el kell mondani, hogy az elnök majd a kongresszusi találkozás után a többi ország orvosíró elnökei és tagsága is nagy bizalommal és kedvességgel fogadott, s fogadta később a többi magyar tagot, így különösen Konkoly-Thege Aladárt, aki sok kongresszuson volt jelen.

Áttörés

A debreceni összejövetelnek nemcsak nemzetközi jelentősége volt számunkra. Legalább ilyen fontos volt az, hogy itt találkoztunk össze az ország számos területéről jött magyar kollegával, akikkel aztán együtt küzdöttünk a magyar társaság megalakításáért. Több nekifutásunk bukott el, de nem adtuk föl. Így végül 1975. jan. 31-én Budapesten, a Török utcában a Magyar Orvostörténelmi Társaság ülésén újra fölvetettem a kérdést. Az akkori vezetőség, Schultheisz Emil elnök és Antall József főtítkár bátor és pozitív hozzáállása vitte sikerre törekvésünket: Antall J. azt ajánlotta, ne önálló társaságként, hanem mint az „Orvostörténelmi Társaság Orvosíró Köre” alakuljunk meg. Ezt azonnal elfogadtuk és így indult meg szervezett munkánk. Azóta néhányszor fölvetődött, hogy önállósuljunk, de az Orvostörténelmi Társasággal való kapcsolatunk mindvégig olyan harmonikus volt, hogy a jelen forma megtartását szavaztuk meg. Együttműködésünk megindult. Táblázatban adom meg üléseink helyét és idejét. (1. táblázat).

1. táblázat: A MOKK kongresszusi, hazaiak

1970. nov. 27–28. Győr, Rend.: Hankiss János.
1975. jan. 31. Budapest, Török utca, Orvostörténelmi Társaság ülése, a MOKK megalakulása.
1975. máj. 31.–jún. 1. SZOMBATHELY, Rend.: Hankiss János
1976. nov. 27. BUDAPEST, Orvosszakszerv. Székháza, Rend.: Hankiss János
1977. máj 14–15. Keszthely, Helikon Szálló, Rend.: Hankiss János.
1977. okt. 8–9. Győr, Rend.: Alexy Miklós
1978. ápr. 23–24. Kiskőrös, Rend.: Szarka István
1978. szept. 29–30. Kaposvár, Rend.: Csapláros Zsuzsa.
1980. okt. 25–26. Pécs, Rend.: Konkoly-Thege Aladár
1982. szept. 21–26. Balatonfüred, UMEM Nemzetközi Orvosíró Kongresszus, Rend.: Hankiss János.
1984. máj. 26–27. Kaposvár, Rend.: Csapláros Zsuzsa
1985. ápr. 27–28. Budapest, Margitsziget, Rend.: Hankiss János.
1987. május 8–10. Kaposvár, Rend.: Csapláros Zsuzsa.
1988. okt. 21–23. Siófok, Ezüstpart, Rend. Csapláros Zsuzsa.
1989. szept. 1–3. Siófok, Rend.: Csapláros Zsuzsa.
1990. aug. 28–szept. 1. Siófok, Ezüstpart, Nemzetközi UMEM Kongresszus, rend.: Csapláros Zsuzsa és Hankiss János.
1991. aug. 30–31. Kaposvár, Rend.: Csapláros Zsuzsa.
1992. szept. 11–13. Tata, Rend.: Ferenczy Miklós
1993. aug. 13–15. Kaposvár, Rend.: Csapláros Zsuzsa.
1994. okt. 7–9. Balatonszárszó, Rend.: Csapláros Zsuzsa.
1995. aug. 24–27. Kaposvár, Rend.: Csapláros Zsuzsa.

A MOKK kongresszusi, nemzetköziek

1966. aug. 26–29. Debrecen, Nyári Egyetem. X. CONGRES INTERNATIONAL DES ÉCRIVAINS MÉDECINS. Téma Albert Schweitzer élete és munkássága. Rendező: Prof. Juhász Pál, Hankiss János
1982. szept. 21–26. Balatonfüred, UMEM (Union Mondiale des Écrivains-Médecins) Nemzetközi Orvosíró Kongresszus, Rend.: Hankiss János.
1990. aug. 28–szept. 1. Siófok, Ezüstpart, Nemzetközi UMEM Kongresszus, Rend.: Csapláros Zsuzsa. és Hankiss János.

Külföldi társaságokhoz fűződő kapcsolataink is szinte barátiavá fejlődtek. Hazánkat szimpátiával kezelték, így még két nemzetközi kongresszust szervezhettünk: Egyet Balatonfüreden, ahol több mint 120 résztvevőnk volt, majd a Siófoki Aranyparton Dr. Csapláros Zsuzsa kitűnő szervezésében, szintén sok résztvevővel.

A magyar orvosok munkáját értékelték, amikor e sorok íróját 1970-es évek végén a közgyűlés az UMEM vezetőségbe beválasztotta.

Közben elnökváltás is történt, az alapító elnök lemondott, mert azt tartotta helyesnek, ha egy kör életében időről időre új arcok és új elképzelések jelennek meg. Második elnökünk *Konkoly-Thege* Aladár lett, aki kitűnő nyelvismeretével és kulturáltságával méltón képviselte Társaságunkat a Kongresszusokon. Őt most gyászoljuk nagy szomorúsággal. Majd a tagság Dr. Csapláros Zsuzsa kolleginát választotta elnöké, aki sokat tett a Kör összefogása érdekében: 10 év óta számos jóhangulatú, kellemes konferenciánkat szervezte (6).

Eredmények és sikertelenségek

A legnagyobb eredményünk, hogy ennyi idő és ilyen óriás változások után is él és működik ez a kör. Ezt annak is köszönhetjük, hogy első pillanattól kezdve elhatároltuk magunkat minden elválasztó momentumtól. Alakulásunkkor kimondtuk, hogy sem ideológiai, sem hovatartozási, sem más különbözőségek nem verhetnek közénk éket. Valóban nem emlékszem rá, hogy valaha is beárnyékolta volna beszélgetéseinket, vitáinkat politikai vagy felfogásbeli ellentét. S ez ma különösen jó. Persze nemcsak él a kör, de gyarapodott is. Talán csak fiataljaink jelentkezése gyér, noha mindent meg kellene tennünk, hogy a mai kezdődőket se falja föl teljesen a létfenntartásért folyó küzdelem: A Kör segítene nekik, hogy átvészeljék nehéz időszakaikat és mennél több öröm legyen az életükben. Jó, hogy aránylag kevesen hagytak itt minket presztízs okokból vagy sértődésből. Viszont nem sikerült kapcsolatot találnunk íróként befutott orvosokkal, (Németh László, Illés Endre, festőkkel is csak átmeneti időre).

Elégtétel, hogy a Magyar Orvosíró és Képzőművész Kör (MOKK) induláskor megfogalmazott elvei mind beváltak, s kb. 15 év késéssel lassan átveszik ezeket a külföldiek is. Ilyen az, hogy *író orvosok, festők, szobrászok, batikoló, zenélő orvosok együvé tartoznak*, tevékenységük gazdagítja és erősíti egymást. Ugyanúgy *együtt kell lenniük ebben a körben orvosoknak, állatorvosoknak és gyógyszerészeknek*. És semmiképpen nem szabad kihagyni legfontosabb munkatársainkat, a *nővéreket, asszisztenseket* sem. Mindvégig ennek szellemében dolgoztunk. Így irodalmi műsoraink mellett mindig ott a képzőművészeti *kiállítás*. Ettől színesebbek össze-jöveteleink. Az irodalmi műsorban változatos, történelmi, irodalomtörténeti, esztétikai előadások, versek, novellák, esszék, diaporámás zenével aláfestett vetítések váltják egymást. Az csak természetes, hogy egy-egy kellemes kirándulás és az esti beszélgetések szerves részei egy-egy találkozásnak. Ami fő: a résztvevők jól érzik magukat, s ma már mint jóismerős-barátok futnak össze és várják a találkozást.

Vannak persze gyengébb területeink. Ilyen a *könyvkiadás* kérdése. Aki azt várná, hogy a kör *faltörő* *kosként* törje át a némaság börtönét, vágjon rést az elismertség palotája kapuján, az nem ismeri a mai könyvkiadás helyzetét: vajjon ilyen körülmények között indulhatna-e egy *Cocteau* vagy *Giraudoux*, vagy *Morgan*? Mindenesetre az

orvosírók eddig két antológiát adtak ki: 1. *Medicina és Művészet*, 1986 és 2. *A Magyar Orvosírók és Képzőművészek Körének XX. Jubileumi Antológiája*, Kaposvár 1995. Ezen kívül egy irodalmi pályázaton nyertes 23 orvosíró munkái adták a Sorsfordítók c. kötetet Littera Nova, 1996, (3, 13). Ezen felül több MOKK tagnak jelentek meg kötetei (vers, novella, regény, esszé) és számos orvos-képzőművészünk vett részt tárlatokon, illetve rendezett önálló kiállítást.

Most szeretnénk erősíteni a zenei oldalt (12). Már az első debreceni Nemzetközi Kongresszus főtémája is a zene volt, azóta is gyakran szerepelt egy-egy zenezám, 1994-ben *Dobos* Attila aratott nagy sikert, 1995-ben pedig a nyitó előadásban *Dobos: Az Ember Tragédiája* c. operája szolgáltatta a háttérzenét. A Magyar Orvoszenészek Szövetsége révén a belga székhelyű „*Ars Medica Pro Humanitate*” nemzetközi Társasággal indul együttműködésünk.

A fentiek azt adják tudtul a kör tagjainak, hogy ez a kis társaság *nem értelmetlenül született meg*: lényeges ügyért harcoltunk 1958–1976-ig, valami olyan jött létre azon az Orvostörténelmi Gyűlésen amely *ma is érvényes, ma sem túlhaladott*. Akkori szerveződésünk egy restriktív, visszaszorító, zárt gondolkodási rendszer keresztültörése is volt. Ma anyagi túlélésükért küzdő emberek *fásultságával és érdektelenségével* kell megküzdeni. *Ez lehangolódás helyett adhat célt is!*

Az utóbbi 10 év komoly sikerének könyvelhetjük el, hogy sikerült erdélyi, felvidéki, délvideki, valamint távolabbi országokba (Svájc, Németország, USA) került kolléginákat és kollegákat körünkbe fogadni. Már rég túl vagyunk az ismerkedés első vendég-fázisán, ma ők éppolyan fontos „törzstagjaink” mint itthon dolgozó munkatársaink: jelenlétük fontos nekünk, színes szempontokat hoznak be körünkbe és örülünk, hogy velünk vannak. Jó lenne egyre többüket megnyernünk, mert túl a baráti együttlétek kellemes hangulatán, a *kultúr diplomáciának, a nemzetek békés egymásra találásának nincs hathatósabb segítője, mint a személyes ismeretség*.

Mit jelent az orvosíró kör tagjai számára?

„Miért is keresi egyik irkáló-festegető orvos a másikat?” – hangzott el a kérdés a XX. Találkozás indító előadásában. *Szarka* István írja önéletrajzában: „Ám a föl villanások nem álltak össze semmivé, az irodalom életéből kimaradtam... Nem mentem el azokhoz, akikhez kellett volna...” (14). Hogy ne maradjunk magunk, ezért kerestük meg egymást. *Szarka* István így fogalmazta meg a kört: „...*író-festő-szobrászkodó-zenélő orvosok jó-amatőr vagy profi színvonalon működő laza csoportja. Jó periódusokban a kör tiszteletre méltó erő, kellemes szellemi környezet*.” Szerencsére körünk sohase volt a kultúréletből kimaradtok lamentációs színpada, hanem olyanok találkozási, egymásra figyelése, akiknek a betűk varázsa, a színek és formák harmoniája igaz szenvedélye: *A művészet nem fejtőstenük, amelyből hivatalnok módra élniük kell. Orvosok, akik erőt merítenek a művészetekből, általuk ki tudják bontani vívódásaikat, bukásaikat és formába tudják önteni örömeiket. Egymástól indítatást kapnak. A MOKK rendezvényein találkoznak, ismerik*

egymást: Érdeklődéssel figyelik a másik munkájának haladását (6, 7, 9, 10, 14, 16, 17, 18), egymástól indíttatást kapnak.

Hyde-parki szószék

Nem szégyen bevallani, hogy az orvosnak különösen szüksége van egy fórumra, egy Hyde-parki szószékre, ahol meghallgatják őt is. Az alkotómunka kétoldalú: Az alkotó és hallgató, -néző, -olvasó együttes ügye. *A néma mű, a meg nem hallgatott írásmű, a meg nem nézett festmény, szobor holt alkotás, mindaddig, ameddig az emberek érdeklődése lelket nem lehel belé.* A néző-olvasó dönti el a sorsát: fontos-e vagy lényegtelen a világ és vagy akárcsak egy korszak számára.

Az alkotás maga csöndben és elvontságban születik meg, de utána *kell az a közeg, amely befogadja a gondolatot, amelynek szeme van színek, formák, szépségek észrevételére.* Ezt a közeget adta meg a MOKK.

Aki tollat, ecsetet, vésőt, himzőtűt vesz a kezébe, annak mindig van valami javítószándéka, ha más nem, az az érzés, amit *Mécs Lászlónak* mond a kertjében dolgozó férfi: „Vadócba rózsát oltok, hogy szebb legyen a föld.” *Babits* így fogalmazott: „Az író olyan művész, aki saját életének anyagával dolgozik.” Kinek van drámaibb élménye, mint az orvosnak? Orvos-létünk anyaga nagyon gazdag: sokszor rémítő, mindig megrendítő, számtalanszor ijesztő és majdnem mindig elgondolkodtató, mert az emberi résszel kell birkózni. A „miért”-ekkel. Az írás, a zene az embert sújtó vak átkon átsegíthet egy olyan világba, amelyben az értelem, a megértés formálja a körülményeket, az eseményeket, ahol az ember nem kiszolgáltatott valami vak és gonosz hatalomnak, végzetnek, érzéketlen természetnek, hanem saját sorsát kezében tartó méltóságos lény. A művészetek a HARMÓNIA megteremtésével hozzásegítenek egyensúlyunk viszszerzéséhez.

Szaktánk haszna?

A művészi tevékenységet folytató orvos szempontjait átnéztük. De profitál-e valamit a szakma ebből? A MOKK-munka nem pocskol-e el valamit időnkben? Az természetes, hogy ha az orvos kiegyensúlyozott, elégedett, kipihent, az javítja teljesítményét, beteghez való viszonyát. A művészetek valamelyikében elmélyedt szakember nagy valószínűséggel mélyebb empátiával lép betegre el, hiszen „mellékfoglalkozása” éppen az emberi lét, lélek, indulatok, érzések megértésében vitte előre. Jobban megérti a betegség speciálisan nehéz körülményei között vergődő embertársát, alighanem messzebb kerül a jó, de érzéketlen szakbarbártól. Csiszolja a perceptio képességét, gazdagítja kifejező erejét, amire viszont a betegnek iszonyatosan szüksége van nehéz vergődésében. Ebben segíti az, hogy megtanult a szavakkal, fogalmakkal bánni. A Kör alkalmat ad arra, hogy ebben fejlődjünk.

* Hankiss János (1893-1959) irod. történész, debreceni egyet. tanár, a nemzetközi irodalomtudományi kapcsolatok tekintélyes szervezője, lapalapító, szerkesztő, a magyar-francia művelődési kapcsolatok kutatója.

Apám, irodalomprofesszor*, nagyon nem szerette azokat a negatív (sokszor divatos) alakokat, akik cinikusan írtak, pesszimizmust vagy nihilizmust terjesztettek. Azt mondta: „Ezek hazudnak (maguknak is), amikor a reménytelenséget, a hitelenséget hirdetik, azt hogy semminek nincs célja és értelme. Mert ha ezt igazán hinnék, akkor nem írnának!” Ha mi nem hinnénk, képtelenek lennénk gyógyítani, kutatni.

Szentágothai mecseki kirándulásai diákjaival nemcsak kellemes időtöltések voltak, hanem tanár és tanítvány kapcsolatának elmélyüléséhez is vezettek, ami által hitelesebbnek fogadták el a szakmai mondanivalót. Művészi érdeklődése, ugyanúgy mint *Donáth*-nak, *Böszörményinek* és sok más zenélő-festő-író orvosnak biztosan nem csökkentette, hanem növelte szakmai eredményeit. *Fornet* professzor is úgy égette be tudatunkba a constrictiv pericarditis képét, hogy *Rippl-Rónai* festményt vetített és a vasos kontúrookra hívta fel a figyelmünket, ezzel együtt vetítette le a röntgen képeket.

De a képzelet beengedése gondolkodásunkba más előnnyel is jár. A tudomány bezárt világát kinyitja és tágabb asszociációkra serkent. Alighanem ezek vezettek korunk igazán nagy felfedezéseihez. *Szent-Györgyi* sokszínű életvezetése, színházrendezései, *Watson* kalandozásai, színes élete alatt ugrottak be a korszakalkotó felismerések. Akik ugyanezen időben laboratóriumi falak között gyűjtögettek az adatokat számukra, igazában nem tudtak előrehaladni.

Találkozás

Helyenként az orvoslás találkozik a művészettel (1, 5, 11). *Boga* Bálint dr. érdekes összeállítást adott arról, hogyan írták le költők testi betegségeiket. *Missura* Tibor Svájcban élő kollegánk pedig „*Orvos a művészetben, művész az orvosban*” témában mutatott be érdekes adatokat. Sok domborművet, képet ismerünk, amelyek az orvosi ténykedés részleteit ábrázolják. Ezek az *orvostörténelem elengedhetetlenül fontos dokumentumai* (4, 8, 11). *Rembrandt* Anatomia képe még ennél is több: Híres festményén a tudomány találkozik a művészi kifejezéssel. Bizonyítva, hogy ebben a vérrel, verejtékkel, kínlódással teli szakmában meg lehet találni a múlhatatlan szépséget is.

Korunk a modern képalkotó módszerekkel megint erre a mesgyére ért el színes CT és MRI képeivel: mennyivel előbbek, fontosabbak és megkapóbbak ezek akármelyik mesterkelt „művészi” modern festményénél.

A fényképész is meg tudja ragadni szakmai tevékenységünk izgalmas és fölemelő pillanatait: Különösen a 20-as-30-as évek művészi fotói (*Dulovits*, *Vadas*) fényekből és árnyakból, éles vonalokból és elmosottságból megkomponált alkotások megláttatnak valami ki nem mondhatót a gyógyításról és a szenvedő emberről.

Meg kell említeni éremművészeink munkáit: Mély átéléssel számos nagy orvost örökítenek meg (*Abonyi Ágnes*, *Balogh Imre*, *Csizmadia Tiborné*, *Eke Gyula*, *Hőgyes Ferenc*, *Kovács Ákos*, *Kádas Zsigmond*, *Kubászova Tamara*, *Kusztos Gábor*, *Medgyessy Ferenc*, *Sós András*, *Spányi Géza*, *Süle Tamás*, *Takátsy Tibor*, *Vargha Géza*), kifejezve munkásságuk egy-egy mozzanatát (20, 21).

A művészeteknek mély és fontos hatását bizonyítják azok a műtők, ahol a feszültséget, idegességet kellemes háttérzenével oldják. A színek, képek gyógyító jelentőségét a kórházépítés régóta alkalmazza kórtermek, műtők pasztellszíneivel, gyerekórházak falfestményeivel.

A MOKK az egymásrahatással, az érdeklődéssel segíti elő, hogy tagjai rátaláljanak kifejezési formáikra és ki tudják mondani, ami fontos.

IRODALOM: 1. Ajkay Z.: Az orvos és a képzőművészet. EÜ Dolg. 1879. XII. -2. Albert, Schweizer: Conférences du Congrès International des Écrivains-Médecins, Debrecen, 1966, Dr. Juhász Pál, DOTE kiadás. - 3. A Magyar Orvosírók és Képzőművészek Körének XX. Jubileumi Antológiája. Kaposvár 1995, szerk. Csapláros Zsuzsa. - 4. Appelbloom Thierry szerk.: Art, History and Antiquity of Rheumatic Diseases. Elsevier, Bruxelles, 1987. - 5. Berensmann, R., Zimmermann, A., Schascheck, G., Baltes, H. L.: Medizin in Historie und Kunst. Az észak-württembergi Orvosi Kamara és a Boehringer kiadása. 19. kötet. (Évsz. nélkül) - 6. Donáth T.: A Magyar Orvosírók és Képzőművészek Körének XX. találkozója Kaposváron. Orvosegyetem, 1995. szept. 27. 39/13. 11. - 7. Fehér Csaba: A Hajnali Szél c. Antológiában, 1986, Balatonfüredi Jókai Klub kiadása. - 8. Grosz I.: Ophthalmic references in the works of Shakespeare. Spectrum, Vol XII/4. 49-55. - 9. Hankiss J.: a) Az Orvosírók VI. Nemzetközi Kongresszusáról. Orvosi Hetil., 1962, 103, 709, b) Iró Orvosok, Orvos-írók. Kórházi Élet, 1972, 6,

3., c) Az Orvosírók Világszövetsége XVIII. Kongresszusáról. Orvosi Hetil., 1974, 115, 641-642., d) Orvos és Művészet: A művészi alkotás rugói. Markuszovszky pályázat I. díjat nyert munka, 1974. jún. 15. e) Orvosi pálya és művészi tevékenység. Vas Népe, 1975, 5, 31., f) A siker anatómiája. Orvosi Hetil., 1979, 120, 343-346., g) Hajnali Három. Gondolat 1982. Habfürdő. Gondolat 88, Egy orvos töpreng, Gondolat, 1990, A gyógyítás Kalandja. Anonymus 1995. - 10. Konkoly-Thege A.: Taigetosz. Hétköznapi történelem. Kútforrás Kiad., 1992. - 11. Lyons, A. S., Petrucelli, R. J.: Die Geschichte der Medizin im Spiegel der Kunst. Du Mont Bochverlag Köln, 1980. - 12. Liebmán I.: Orvostudomány és zene. Orv. Hetil., 1972, 113/16, 941-944. - 13. Medicina és Művészet. A magyar Orvosírók és Képzőművész Kör Antológiája. Palmiro Togliatti Megy. Könyvtár 1986. Összeállította: Dr. Csapláros Zs., Szerk. Svita Ferenc. - 14. Németh A.: a) Tétova esztendő. Magvető 1988., b) Nemzetőr voltam Szegeden. Szeged 1991. magánkiadás, c) 79 nap remény. Littera Nova Kiadó, megj. alatt. - 15. Sutermeister, H.: Ärzte als Schriftsteller. Fortschr. Med. 81/23. 1963. 881-882. - 16. Szarka István: Magunk felé. Zrínyi Kiadó, 1989. alatt az Olimposz. 1990, Talán a repülés. 1994. Zrínyi Kiadó, Lakható hazát. 1992, Nem lettél tengerész. 1993. - 17. Türke András István: Gyermekkori fények, Budapest, 1992. - 18. Vargha Géza: Viharok Pannoniában. Franklin, 1993. - 19. Veress Sándor: A magyar orvosírók és képzőművészek köréről. Magyar Szó, Újvidék, 1992. márc. 21. - 20. Tóth A.: Orvosi eszközök érmeiken. Orv. Hetil., 1975, 116, 807. - 21. Tóth A.: Orvostörténelem az érmék hátlapján. Orv. Hetil., 1974, 50, 115.

Hankiss János dr.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK

A MÁV Kórház Budapest (VI. ker., Podmaniczky u. 111.) főigazgató főorvosa pályázatot hirdet a Központi Röntgen és Computer Tomográf Diagnosztikai Osztályra osztályvezető főorvosi állásra.

Pályázati feltételek:

általános orvosi diploma, radiológiai szakképzés, CT-, MR- és ultrahang-diagnosztikában szerzett jártasság.

A kinevezésre kerülő osztályvezető főorvos fő feladata:

A Központi Röntgen- és CT-diagnosztikai Osztályon folyó radiológiai-, CT- és ultrahangdiagnosztikai tevékenység egységes vezetése és irányítása, ehhez szükséges feladatok előkészítése, megszervezése és végrehajtása.

Juttatások: Bérézés a Kjt., valamint a KSZ-ben foglaltak szerint.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- pályázati kérelmet,

- a pályázó részletes önéletrajzát, eddigi szakmai, vezetői és tudományos munkájának részletes ismertetését,

- a most összevonásra kerülő CT- és Röntgen Osztály, mint egység Központi Diagnosztikai O. szakmai és szervezeti koncepciójának részletes kidolgozását.

A pályázathoz csatolni kell:

- egyetemi végzettséget, szakképzést, idegennyelv-tudást, egyéb szakmai képzést tanúsító okirat hiteles másolatát, - érvényes, három hónapnál nem régebbi erkölcsi bizonyítványt.

A pályázatokat a MÁV Kórház Budapest, főigazgató főorvosához kell benyújtani.

Az állás betölthető:

1996. szeptember 1-jétől.

A pályázatok benyújtásának határideje: a megjelenést követő 30 nap.

Wölfl József dr.
főigazgató főorvos

OXYMENTŐ Mentőszolgálat Kft. (1045 Bp., Szófia u. 12. Tel.: 180-5583) ügyvezető igazgatója pályázatot hirdet 24 órás felnőtt házi orvosi ügyelet munkakör betöltésére. Feltétel: oxológiai gyakorlat, belgyógyászati jártasság.

Juttatások: kiemelt bérezés.

Információ: 06-30-440-4226. Csóka Ernő igazgatónál.

Csóka Ernő dr.
ügyvezető igazgató

Az Észak-Pesti Kórház pályázatot hirdet XV. kerületi Ideggondozó gondozóvezető főorvosi állás betöltésére.

Pályázati feltételek: orvosi diploma; az adott szaknak megfelelő szakképzés; szakorvosként 10 év szakmai gyakorlat.

Kérjük csatolni:

- részletes szakmai önéletrajz és annak tartozékai,
- képesítést igazoló okmányok másolatai,
- OONY igazolvány másolata,
- MOK tagsági igazolvány másolata,

- 3 hónapnál nem régebbi erkölcsi bizonyítvány,

- irányítandó gondozó működésére vonatkozó szakmai-vezetési elképzelések,
- hozzájárulás ahhoz, hogy a pályázatot elbíráló a pályázati anyagot megismerhessék.

Bérézés a KJT szerint.

Benyújtási határidő: a megjelenéstől számított 30 nap.

Betölthető: a pályázat elbírálását követően azonnal.

Érdeklődni az Észak-Pesti Kórházban Dr. Kósa János főigazgatónál a 272-2214-es telefonszámon lehet.

Az Észak-Pesti Kórház XV. kerületi Tüdőgondozó és Ernyőképző Állomása felvételt hirdet tüdőgyógyász szakorvosi állás betöltésére.

Szakvizsga előtt állók jelentkezését is várjuk.

Jelentkezés: az Észak-Pesti Kórházban dr. Kósa János főigazgatónál.

Jelentkezéshez csatolandó:

- részletes szakmai önéletrajz,

- OONY-ba vételi igazolás,

- 3 hónapnál nem régebbi erkölcsi bizonyítvány,

- MOK tagság,

- általános orvosi diploma

- tüdőgyógyász szakvizsga.

Érdeklődés: Dr. Alföldi Ibolya gondozóvezető főorvosnál a 169-2677 telefonszámon.

Állás azonnal betölthető, bérezés a KJT szerint.

Dr. Konkoly-Thege Aladár (1919–1996)

Még az év elején aggódva, de reménykedve álltunk beteggya mellett, a rossz periódust bizakodó követte, ismét élénken beszélt terveiről, még új ötletei is születtek, amelyeket meg akart valósítani.

A sors nem így akarta. Megadatott neki, hogy a kórházból még hazatérhetett szeretett pécsi otthonába a gesztenyefák alá, ahol családja vette körül úgy, ahogy régen szokás volt, főleg falun, ahol az összetartozás mélyebb volt és az élet dolgai emberibbek. Ő is méltón, feleség, gyerekek és unokák gondos szeretetében élte át a végső napokat és órákat.

Tág horizontú, kulturált kollégát veszítettünk a halk szavú, de elgondolását makacsul képviselő emberben, aki mindvégig az emberiséget képviselte maga körül, de társasági szereplései révén a világ sok helyén is.

Mit tudunk róla? A kor hányattatott küzdés elé állította. Régi pécsi család tagjaként a cistercita Nagy Lajos Gimnáziumban érettségizett, 1942-ben avatták orvosá az Erzsébet Tudományegyetemen. A Pécsi Egyetem Sebészeti Klinikájára került, de még alig dolgozta be magát, katonai behívó a pécsi IV. sz. Honvédkórházba helyezte át. 1943-ban frontszolgálatra vezényelték, a IV. közepes tarackos gépvontatású tüzérsztyály orvosaként zászlósi rangban operált, boncolt. Harcok, hadifogság, fogolytábor, ahonnan betegen hazaengedték. 1944-től újra a Pécsi Sebészeti Klinikán dolgozott, műtősebészi és sebész szakorvosi minősítést szerzett. 1952-ben tanársegéddé nevezték ki. 1955-ig tartott sebészi karrierje, ekkor osztályidegennek minősítették és távoznia kellett a klinikáról. Fél évig állás nélkül volt. 1956-tól pécsbányatelepi körzeti orvos volt. 1962-ben a MŰCSŐ alkalmazta. 1972-től a Baranya megyei Egészségnevelési Csoport vezető főorvosa volt. 1982-ben ment nyugdíjba.

Harmincöt tudományos dolgozata jelent meg, több idegen nyelven is.

Szakmai karrierje többször kettétört, de nem adta meg magát. Alighanem ez magyarázza, hogy élénk szelleme más teret keresett a megnyilatkozásra. Így tagja és magyar elnöke lett az EMIEV-nek (*Életkörülmények és az Egészség Vizsgálatára Alakult Nemzetközi Orvostudományi Társaság*). Előadásokat tartott az országon kívül Párizsban, Koppenhágában, Madridban, Karlsbadban, Bécsben, Havannában.

Tagja volt a *Magyar Orvostörténelmi Társaságnak*, a *Baranyai Orvosklubnak*, a *Honvéd Hagyományörző Egyesületnek*.

A magyar orvosok főképpen írói működéséből ismerték meg, számos levele, hozzászólása, véleménye jelent meg az *Orvosi Hetilapban*, az *Egészségügyi Dolgozóban* és napilapokban. Élénken reflektált a szakma problémáira és álláspontját kiérett stílussal tárta a többiek elé. Ebben éles kritikai szelleme éppúgy érvényre jutott, mint optimizmusa: élni jó, azért vagyunk, hogy a dolgokon változtassunk. Munkásságáért többször kitüntették: 1972: Markusovszky-díj, majd Fekete István-díj, Napjaink Irodalmi Díja, Őszidő-fődíj, a Magyar Rádió irodalmi díja. 1989-ben és 1991-ben a Cesare Pavese olasz nemzetközi irodalmi díjban részesült.

Hamar bekapcsolódott az orvos írók és képzőművészek életébe és 1988–1992-ig a társaság elnöke, azóta végig vezetőségi tagja volt. Ilyen minőségben számos nemzetközi fórumon képviselte országunkat, előadásokat tartott. Fárasztó, nehéz, nélkülözésekkel teli utak voltak, de ő mindig tudott erőt gyűjteni rájuk, kint pedig méltó tagja lett a közös munkának. Ebben elegáns megjelenése és jó nyelvtudása (német, francia, angol), kulturáltsága és nem kis mértékben felesége segítette. Elismerésül az UMEM (Union Mondiale des Écrivains-Médecins) elnökségi taggá avatta. Útjairól az Orvosi Hetilapban mindig beszámolt.

Irodalmi munkái: Legnagyobb elégtétele, hogy 1992-ben megjelent Taigetosz c. könyve, amelyet évekig csiszolgatott. Német kiadása folyamatban van. Tépett lobogó c. kötete 1995-ben került a közönség elé. Több száz cikke jelent meg a *Dunántúli Naplóban* (esszék, útleírások, glosszák stb.), a *Rádióújságban*, az *Őszidőben*, a *Magyar Nemzetben*, a *Kapuban* stb. A *Centre Mondial de la Paix des Libertés et des Droits de l'Homme*-éremmel tüntették ki.

Szép családi környezetet teremtettek feleségével, három gyereket neveltek föl: a fiú közgazdász, világutazó, fényképész, egyik lány jelmeztervező, másik lakberendező. Megérte még két lányunokája születését, ők is mellette voltak az utolsó két héten.

Konkoly-Thege Aladár is egyike azoknak, akiket a történelem vihara meghurcolt, nem egedte választott pályáját befutni. Ő mégis megtalálta az utakat, ahol teljesítheti feladatát, s úgy ment el, hogy átadta a lángot, amit élesztgetett.

Hankiss János dr.